

Εισηγήτρια: Θεοδωροπούλου Λένα

Ημερομηνία: 8/02/2020

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Nina George – Το μικρό παριζιάνικο βιβλιοπωλείο (απόσπασμα)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ο ήρωας του βιβλίου, ο πενήντάχρονος βιβλιοπώλης Ζαν Περντί, ζει στο Παρίσι και διατηρεί ένα πρωτότυπο βιβλιοπωλείο. Είναι ένα πλωτό βιβλιοπωλείο στις όχθες του Σηκουάνα. Πρόκειται για μια φορτηγίδα, παλιό φορτηγό καράβι με χιλιάδες βιβλία, ένα πλοιάριο προσαραγμένο στην όχθη του Σηκουάνα. Δεν είναι η μόνη πρωτοτυπία. Ο Περντί αποκαλεί το βιβλιοπωλείο του «Λογοτεχνικό φαρμακείο». Είναι ένας ιδιόρρυθμος και προικισμένος με διαίσθηση βιβλιοπώλης που ψυχολογεί μετά από κουβέντα τους πελάτες του (γυναίκες και άντρες) προτείνοντάς τους τα ανάλογα βιβλία θεραπευτικά για την καρδιά και την ψυχή τους. Πιστεύει πως τα βιβλία μπορούν να θεραπεύσουν τις αρρώστιες της ψυχής και είναι σε θέση να προτείνει το κατάλληλο βιβλίο για τον κάθε αναγνώστη. Μερικές φορές μάλιστα αρνείται να τους δώσει βιβλία που ζητούν, εξηγώντας τους ότι δεν είναι κατάλληλα για την περίπτωση τους! Έτσι συχνά δεν διστάζει να χάσει έναν πελάτη παρά να του πουλήσει ένα βιβλίο, το οποίο κατά τη γνώμη του δεν του ταιριάζει! Ο κύριος Περντί είναι «λογοτεχνικός φαρμακοποιός». Στο πλωτό βιβλιοπωλείο του, στις όχθες του Σηκουάνα, συνταγογραφεί μυθιστορήματα για κάθε δυσκολία της ζωής –προτείνει στους πελάτες του βιβλία που θα γιατρέψουν τις ψυχές τους. Η Νίνα Γκεόργκε είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας και καθηγήτρια δημιουργικής γραφής. Έχει γράψει 26 βιβλία και πάρα πολλά διηγήματα καθώς και άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά. «Το Μικρό παριζιάνικο βιβλιοπωλείο» μεταφράστηκε σε 33 γλώσσες.

Γενικά έμενε ατάραχος μπροστά στις επιθυμίες, τις προσβολές ή τις ιδιορρυθμίες των πελατών του. Τους χώριζε σε τρεις κατηγορίες.

Η πρώτη περιλάμβανε εκείνους, για τους οποίους τα βιβλία ήταν η μοναδική πνοή καθαρού αέρα στην αποπνικτική καθημερινότητά τους. Ήταν οι αγαπημένοι πελάτες του. Έρχονταν σίγουροι ότι θα τους έλεγε τι χρειαζόνταν. Ή του εκμυστηρεύονταν τα ευάλωτα σημεία τους, λέγοντας για παράδειγμα: «Μη μου δώσετε βιβλία που να περιέχουν βουνά, ανελκυστήρες ή πανοραμική θέα, σας παρακαλώ –έχω υψοφοβία». Κάποιοι τραγουδούσαν στον κύριο Περντί παιδικές μελωδίες ή μάλλον τις μούγκριζαν, «Μμμ...χμμ, μμχ, λαλαλα–σας λέει κάτι αυτό;» ελπίζοντας ότι ο καταπληκτικός βιβλιοπώλης θα θυμόταν για λογαριασμό τους και θα τους έδινε το βιβλίο με τις μελωδίες της παιδικής τους ηλικίας. Και τις περισσότερες φορές εκείνος καταλάβαινε ποιο βιβλίο εννοούσαν.

Είχε υπάρξει μια εποχή που και ο ίδιος τραγουδούσε πολύ. Η δεύτερη κατηγορία πελατών ήταν εκείνοι που ανέβαιναν στη Λουλού του, όπως λεγόταν το πλοίο στο λιμάνι Σανζ Ελιζέ, επειδή τους είχε σαγηνεύσει το όνομα του βιβλιοπωλείου: La Pharmacie Litteraire, Το Λογοτεχνικό Φαρμακείο. Έρχονταν για να αγοράσουν πρωτότυπες καρτ ποστάλ («Το διάβασμα σκοτώνει την προκατάληψη ή «Οι άνθρωποι που διαβάζουν δεν λένε ψέματα –τουλάχιστον όχι την ώρα που διαβάζουν») ή βιβλία-μινιατούρες μέσα σε καφέ μπουκάλια φαρμακείου ή για να βγάλουν φωτογραφίες.

Ωστόσο, αυτοί οι πελάτες ήταν μάλλον ευχάριστοι σε σύγκριση με το τρίτο είδος, εκείνους που θεωρούσαν τους εαυτούς τους βασιλιάδες αλλά, δυστυχώς, στερούνταν βασιλικών τρόπων. Χωρίς να του πουν bonjour, χωρίς να του ρίξουν ούτε μια ματιά, έπιαναν όλα τα βιβλία με δάχτυλα λαδωμένα από τις τηγανιτές πατάτες που έτρωγαν και τον ρωτούσαν σαν να τον επέληπταν: «Δεν έχετε αυτοκόλλητους επιδέσμους με ποιήματα; Ή χαρτί τουαλέτας με αστυνομικές ιστορίες σε επεισόδια; Γιατί δεν φέρνετε φουσκωτά μαξιλάρια ταξιδιού; Βασικά πράγματα για ένα φαρμακείο με βιβλία».

Η μητέρα του Περντί, η Λιραμπέλ Μπερνιέ, πρώην Περντί, τον είχε παροτρύνει να πουλάει έλαια για εντριβές και κάλτσες συμπίεσης –οι γυναίκες μιας κάποιας ηλικίας ένιωθαν τα πόδια τους βαριά όταν διάβαζαν καθισμένες για πολλή ώρα. Κάποιες μέρες πουλούσε περισσότερες κάλτσες και λιγότερη λογοτεχνία. Αναστέναξε. [...]

Η εφημερίδα Le Monde είχε εκθειάσει το μυθιστόρημα Νύχτα και τον Μαξ Ζορντάν ως «τη νέα φωνή της επαναστατημένης νεολαίας». Τα γυναικεία περιοδικά είχαν πάθει φρενιτίδα με το «αγόρι με την πεινασμένη καρδιά» και είχαν δημοσιεύσει φωτογραφίες με το πρόσωπο του συγγραφέα μεγαλύτερες κι από το εξώφυλλο του βιβλίου του.

Και σαστισμένος, σκέφτηκε ο Περντί: «Το πρώτο μυθιστόρημα του Ζορντάν είχε ήρωες κυρίως άντρες, οι οποίοι από φόβο μήπως χάσουν την ταυτότητά τους αντιμετώπιζαν τον έρωτα με μίσος και κυνική αδιαφορία. Ένας κριτικός είχε υμνήσει τη Νύχτα ως το «μανιφέστο του νέου ανδρισμού».

Ο Περντί έβρισκε υπερβολικό τον χαρακτηρισμό. Ήταν μια μάλλον απελπισμένη προσπάθεια ενός νεαρού που είχε ερωτευτεί για πρώτη φορά να καταγράψει τι συνέβαινε μέσα του. Ο νεαρός άντρας δεν μπορεί να καταλάβει πώς γίνεται να χάσει εντελώς τον αυτοέλεγχό του και να ερωτευτεί, και μετά, το ίδιο μυστηριωδώς, να πάψει να είναι ερωτευμένος. Ο έρωτας, ο δικτάτορας που οι άντρες βρίσκουν τόσο τρομακτικό. Δεν είναι παράξενο που οι περισσότεροι απ' αυτούς αντιμετωπίζουν αυτόν τον τύραννο βάζοντάς το στα πόδια. Εκατομμύρια γυναίκες διαβάζουν το βιβλίο, για να καταλάβουν γιατί οι άντρες τους φέρθηκαν τόσο σκληρά.

Τα πιο συναρπαστικά αποσπάσματα στη Νύχτα ήταν συγχρόνως τα πιο επικίνδυνα για τον συγγραφέα: είχε σκιαγραφήσει τον εσωτερικό κόσμο των αντρών με μεγαλύτερη ειλικρίνεια από οποιονδήποτε άλλον στο παρελθόν. Γκρέμιζε κάθε λογοτεχνικό και διαχρονικό αντρικό στερεότυπο: την εικόνα του «σωστού άντρα», του «συναισθηματικά φτωχού», του «ξεμωραμένου» και του «μοναχικού λύκου». Αυτό είχε ως συνέπεια ένα φεμινιστικό περιοδικό να δώσει στην κριτική του για το πρώτο μυθιστόρημα του Ζορντάν τον χαρακτηριστικό τίτλο «Και οι Άντρες είναι Άνθρωποι».

Η τόλμη του Ζορντάν είχε εντυπωσιάσει τον Περντί. Ωστόσο, το μυθιστόρημα εξακολουθούσε να του δίνει την αίσθηση μιας παραβρασμένης σούπας.

Ο Περντί είχε πάρει μια γεύση από τους εθισμένους στη Νύχτα στο Λογοτεχνικό Φαρμακείο. Ανέβαιναν στο πλωτό βιβλιοπωλείο φορώντας προστατευτικά αυτιών και τον ικέτευαν να κανονίσει μια βραδιά ανάγνωσης με το είδωλό τους.

«Όχι», είπε ξανά ο κύριος Περντί το επόμενο πρωί. «Θα προτιμούσα να μην σας πουλήσω αυτό το βιβλίο.

Πολύ ευγενικά πήρε τη Νύχτα από το χέρι της κυρίας. Από τα πολλά μυθιστορήματα που είχε στο πλωτό βιβλιοπωλείο εκείνη είχε επιλέξει ανεξήγητα το περίφημο μπεστ σέλερ του Μαξ Ζορντάν, του ενοίκου του τρίτου ορόφου της οδού Μοντανιάρ με τα προστατευτικά αυτιών.

Η πελάτισσα κοίταξε αιφνιδιασμένη τον βιβλιοπώλη.

-Γιατί όχι;

-Ο Μαξ Ζορντάν δεν σας ταιριάζει.

-Ο Μαξ Ζορντάν δεν μου ταιριάζει;

-Ακριβώς. Δεν είναι ο τύπος σας.

-Ο τύπος μου. Μάλιστα. Με συγχωρείτε, αλλά ίσως θα πρέπει να σας επισημάνω ότι ήρθα στο πλωτό βιβλιοπωλείο σας, για να βρω ένα βιβλίο. Όχι για να βρω σύζυγο, αγαπητέ κύριε.»

-Με όλο τον σεβασμό, τα βιβλία που διαβάζετε θ' αποδειχθούν πιο σημαντικά μακροπρόθεσμα από τον άντρα που θα παντρευτείτε, αγαπητή κυρία.

Εκείνη τον κοίταξε με μάτια που είχαν στενέψει σαν δυο σχισμές.

-Δώστε μου το βιβλίο, πάρτε τα χρήματα και μπορούμε να προσποιηθούμε κι οι δυο ότι είναι μια θαυμάσια μέρα.

-Είναι μια θαυμάσια μέρα και αύριο είναι η αρχή του καλοκαιριού, αλλά εσείς δεν θα πάρετε αυτό το βιβλίο. Τουλάχιστον όχι από μένα. Να σας προτείνω κάποια άλλα;

-Μέλβιλ Χέρμαν, Μόμπι Ντικ: Για χορτοφάγους. Παρενέργειες: Φόβος του νερού. Ή, Όργουελ Τζορτζ, 1984: Περιορίζει την ευπιστία και την απάθεια. Παλιό σπιτικό γιατρικό για τη χρόνια αισιοδοξία, που όμως έχει περάσει την ημερομηνία λήξης του. Τα βιβλία είναι κάτι παραπάνω από γιατροί, φυσικά. Κάποια μυθιστορήματα είναι τρυφεροί σύντροφοι για μια ζωή. Κάποια σου δίνουν ένα δυνατό χαστούκι, άλλα είναι σαν ζεστή κουβέρτα που σε τυλίγει όταν σε πιάνει φθινοπωρινή μελαγχολία. Και κάποια... ε, λοιπόν, κάποια είναι σαν ροζ μαλλί της γριάς, που γαργαλάει τον εγκέφαλό σου για τρία δευτερόλεπτα και αφήνει πίσω του ένα χαρούμενο κενό. Όπως μια σύντομη αλλά καυτή ερωτική σχέση. Τα βιβλία κρατούν τη βλακεία μακριά. Σας σώζουν από ψεύτικες ελπίδες. Σας περιβάλλουν με αγάπη, δύναμη και γνώση. Είναι έρωτας εκ των έσω. Υπάρχουν βιβλία κατάλληλα για ένα εκατομμύριο ανθρώπους, ενώ άλλα είναι κατάλληλα μόνο για εκατό. Υπάρχουν ακόμη και φάρμακα – συγγνώμη, βιβλία- που έχουν γραφτεί για έναν μόνο άνθρωπο.

-Θεέ μου! Για έναν; Έναν μόνο άνθρωπο; Ύστερα από τόσα χρόνια δουλειάς;

-Φυσικά, αν μπορεί να σώσει τη ζωή αυτού του ανθρώπου!

Η ανάγνωση, ένα ατέλειωτο ταξίδι, ένα μακρύ, πραγματικά αέναο ταξίδι που σε ηρεμεί, σε κάνει πιο τρυφερό και πιο ευγενικό.

Εκδόσεις «Κλειδάριθμος» [Ελαφρώς διασκευασμένο για τις ανάγκες του κριτηρίου]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A.1 Να συνεχίσετε την ιστορία αναδεικνύοντας την αντίδραση της πελάτισσας στα λόγια του κυρίου Περντί (80-00 λέξεις).

Μονάδες 30

B.1 Ποια είναι η άποψη του κυρίου Περντί για το μυθιστόρημα «Νύχτα» και για το συγγραφέα του; Με ποια εκφραστικά μέσα γίνεται φανερή;

Μονάδες 20

B.2 Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε δύο αφηγηματικούς τρόπους που χρησιμοποιεί η αφηγήτρια. Πού αποσκοπεί η χρήση τους;

Μονάδες 10

Γ.1 Στηριζόμενοι σε κειμενικούς δείκτες του αποσπάσματος να παρουσιάσετε την άποψη που προβάλλεται για την αξία των βιβλίων (130-150 λέξεις).

Μονάδες 40

ΑΚΑΔΗΜΙΚΟΣ